

Warszawa, dnia 25 listopada 2025 r.

Poz. 15

ZARZĄDZENIE NR 16
NACZELNEGO DYREKTORA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

z dnia 20 listopada 2025 r.

w sprawie kryteriów wartościowania akt osadzonych
w zakładach karnych i aresztach śledczych

Na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 1 i 4 oraz ust. 1a ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164 oraz z 2025 r. poz. 1173) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się w archiwach państwowych kryteria wartościowania dokumentacji akt osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, stanowiące załącznik do zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych: *P. Pietrzyk*

Załącznik do zarządzenia nr 16
Naczelnego Dyrektora Archiwów
Państwowych
z dnia 20 listopada 2025 r. (poz. 15)

Kryteria wartościowania akt osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych

1. Do materiałów archiwalnych kwalifikuje się wszystkie lub wybrane akta osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych:

- 1) założone do 1956 r.;
- 2) w sprawach, w których zasądzono karę śmierci, dożywotniego pozbawienia wolności lub 25 lat pozbawienia wolności;
- 3) skazanych w sprawach karnych, w których akta sprawy w sądzie powszechnym są zgodnie z obowiązującymi przepisami kwalifikowane do materiałów archiwalnych ze względu na przedmiot przestępstwa, w szczególności dotyczące:
 - a) przestępstw wymienionych w art. 46 ust. 1-6, art. 47 ust. 1 i art. 48 ust. 1-4 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. poz. 154, z 1982 r. poz. 18 oraz z 1989 r. poz. 178),
 - b) przestępstw przeciwko pokojowi, przestępstw przeciwko ludzkości, przestępstw wojennych lub przestępstw przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) osób pełniących funkcje publiczne, zajmujących stanowiska kierownicze i osób znanych w społeczeństwie, w tym polityków, działaczy społecznych, artystów i duchownych.

2. Do materiałów archiwalnych można zakwalifikować akta osadzonych wybranych:

- 1) za pomocą statystycznych metod selekcji, stosowanych w archiwistyce polskiej i międzynarodowej (np. metoda samplingu, metoda geograficzna, metoda selekcji według pierwszej litery alfabetu, metoda chronologiczna);
- 2) ze względu na osobę, przedmiot przestępstwa lub szczególne okoliczności odbywania kary, np. akta:
 - a) osób ułaskawionych,
 - b) osadzonych szczególnie niebezpiecznych,
 - c) świadków koronnych,

- d) osób niesłusznie skazanych lub aresztowanych,
 - e) recydywistów,
 - f) osób, które uciekły z zakładu karnego lub aresztu śledczego,
 - g) uczestników buntów,
 - h) osób, które popełniły samobójstwo w trakcie odbywania kary;
- 3) z uwagi na przestępstwo nagłośnione w mediach lub szeroki oddźwięk społeczny;
- 4) ze względu na obszerne udokumentowanie przebiegu osadzenia.

3. Wartościowanie przeprowadza się na podstawie ekspertyzy archiwalnej lub w oparciu o ewidencję zawierającą co najmniej imię i nazwisko osadzonego, daty osadzenia, daty skrajne dokumentacji oraz podstawę prawną skazania.